

Sygn. akt V U 84/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Joanna Kołodziej Michałowicz

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Stankiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 czerwca 2016 r. w S.

sprawy z odwołania J. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 16.02.2016 r., znak: (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

z udziałem zainteresowanej K. G.

o zwrot zasiłku chorobowego

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zwalnia płatnika składek Niepubliczne Przedszkole na Wydmie J. K. z obowiązku zwrotu zasiłku opiekuńczego wypłaconego K. G. za okres od 18.09.2015r. do 19.09.2015r. wraz z odsetkami.

Sygn. akt: V U 84/16

UZASADNIENIE

J. K. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 16.02.2016 r., którą to zobowiązano ją do zwrotu nienależnie wypłaconego K. G. zasiłku opiekuńczego.

W uzasadnieniu odwołania podniosła, że informowała ZUS o wszystkich okolicznościach istotnych dla nabycia i utraty prawa do zasiłku (w szczególności w dniu 15.10.2015 r. poinformowała o zasiłku chorobowym K. G. za okres 18 – 25.09.2015 r.), lecz ZUS nie sprawdził składanych przez nią deklaracji i nie przyjął do wiadomości podawanych przez nią faktów.

Organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. (ZUS) w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego wg norm przepisanych.

Zarzucił, że J. K. dopiero w dniu 18.12.2015 r. przesłała do ZUS dokumentację dot. zasiłku chorobowego K. G. tj. zaświadczenie ZUS Z-3.

Przyznał, że w dniu 15.10.2015 r. J. K. poinformowała ZUS o wypłacie K. G. wynagrodzenia za czas choroby, zarzucił jednak, że taka informacja nie może być podstawą wypłaty zasiłku, bo „dokumentem do wypłaty jest zaświadczenie płatnik składek ZUS Z-3” (vide k. 2v).

K. G. wezwana do udziału w sprawie nie zajęła stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny .

K. G. we wrześniu 2015 roku była pracownikiem J. K..

Bezsporne.

K. G. przedstawiła pracodawcy dwa zaświadczenia lekarskie dotyczące września 2015 r.

Pierwsze zaświadczenie lekarskie mówiło o niezdolności do pracy za okres od 14 do 19 września 2015 r. z tytułu sprawowania opieki nad małoletnim dzieckiem. To zwolnienie lekarskie wraz z załącznikiem ZUS Z-3 pracodawca dostarczył organowi rentowemu w dniu 28.09.2015 r.

Bezsporne, nadto dowód: dokumenty w aktach ZUS: oświadczenie do celów wypłaty zasiłku opiekuńczego z 06.10.2015 r., zaświadczenie płatnika składek ZUS Z-3 z 24.09.2015 r., zaświadczenie lekarskie (...).

Drugie zaświadczenie lekarskie informowało o niezdolności do pracy za okres od 18 do 25 września 2015 r. z tytułu choroby własnej. To zwolnienie lekarskie wraz z załącznikiem ZUS Z-3 zostało dostarczone organowi rentowemu w dniu 18.12.2015 r.

Bezsporne, nadto dowód: dokumenty w aktach ZUS: zaświadczenie płatnika składek ZUS Z-3 z 10.12.2015 r.

W dniu 15.10.2015 r. J. K. wysłała do ZUS imienny raport miesięczny o należnych składkach i wypłaconych świadczeniach.

W raporcie wskazała, że K. G. w okresie od 14 do 17 września 2015r. miała prawo do zasiłku opiekuńczego, a w okresie od 18 do 25 września 2015 r. miała prawo do wynagrodzenia za czas absencji chorobowej i wynagrodzenie jej wypłacono.

Raport dotarł do ZUS w dniu 15.10.2015 r.

Bezsporne, nadto dowód: raport k. 17 – 20, informacja o wysyłce k. 21.

W dniu 03.11.2015 r. ZUS wypłacił K. G. zasiłek opiekuńczy za okres od 14 do 19 września 2015 r.

W dniu 16.02.2016 r. organ rentowy wydał decyzję, którą zobowiązał płatnika składek J. K. do zwrotu nienależnie wypłaconego K. G. zasiłku opiekuńczego za okres od 18 do 19 września 2015 r. wraz z odsetkami, przy czym należność główna wynosi 117,80 zł, a odsetki 2,56 zł. Jednocześnie ZUS stwierdził, że dalsze odsetki od należności głównej będą naliczane w dalszym ciągu za okres od dnia następującego po dniu wydania decyzji do dnia uregulowania całej należności.

W uzasadnieniu ZUS wskazał, że płatnik składek nie poinformował ZUS o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłku opiekuńczego, tj. o wypłacie wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy od 18 do 19 września 2015 r. i dlatego obowiązek zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia spoczywa na płatniku składek.

Dowód: decyzja ZUS O/S. z dnia 16.02.2016 r. – akta ZUS.

Sąd zważył, co następuje.

Odwołanie co do zasady jest słuszne.

Podstawę prawną zaskarżonej decyzji miał stanowić art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 1998, Nr 137, poz. 887 z późn. zm) stanowiący, że „jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot”.

Analiza powyższego przepisu wskazuje na następujące konieczne przesłanki odpowiedzialności płatnika:

1. fakt pobrania świadczeń nienależnych,
2. fakt przekazanie przez płatnika nieprawdziwych danych,
3. kwalifikowany charakter nieprawdziwych danych (muszą być to dane istotne na tyle, że miały wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość),
4. istnienie związku przyczynowo – skutkowego między przekazaniem nieprawdziwych danych a pobraniem nienależnych świadczeń.

Wszystkie przesłanki muszą wystąpić łącznie, aby powstał obowiązek zwrotu świadczeń przez płatnika. Oznacza to, że brak którejkolwiek z przesłanek powoduje, że płatnik nie jest zobowiązany do zwrotu świadczeń poprzanych przez pracownika, nawet jeżeli świadczenia te mają charakter świadczeń nienależnych.

Ad. 1.

Z uzasadnienia zaskarżonej decyzji wynika, że ZUS twierdzi, że zasiłek opiekuńczy wypłacony K. G. za dwa dni września (18 i 19) nie był jej należny, bo otrzymała za te dni wynagrodzenie za czas choroby.

Podkreślić należy, że brak prawa do świadczenia nie powoduje automatycznie, że jest to świadczenie nienależne. Ustawodawca wprowadził ustawową definicję świadczenia nienależnego i wynika z niej, że nie każde świadczenie wypłacone bez podstawy prawnej można uznać za nienależne.

Biorąc pod uwagę treść art. 35 ust. 2 ustawy z 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa stanowiącego, że do zasiłku opiekuńczego stosuje się odpowiednio przepisy art. 12 tejże ustawy, który z kolei stanowi w ustępie 1, że zasiłek chorobowy nie przysługuje za okresy niezdolności do pracy, w których ubezpieczony na podstawie przepisów o wynagradzaniu zachowuje prawo do wynagrodzenia, należy przyjąć, że art. 12 ust. 1 stosowany do zasiłku opiekuńczego oznacza, że zasiłek ten nie przysługuje za okresy niezdolności do pracy, w których ubezpieczony zachował prawo do wynagrodzenia.

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności niniejszej sprawy stwierdzić należy, że zgodnie z treścią art. 92 § 1 kp K. G. zachowała prawo do wynagrodzenia za okres 18 – 19.09.2015 r., kiedy to nie była zdolna do pracy. Dlatego na podstawie art. 35 ust. 2 i art. 12 ust. 1 ustawy z 25.06.1999 r. nie przysługiwało jej za ten okres prawo do zasiłku opiekuńczego.

Rodzi się zatem pytanie, czy 117,80 zł zasiłku opiekuńczego wypłaconego jej przez ZUS było nienależnym świadczeniem.

Zgodnie z art. 84 ust. 2 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Z punktu pierwszego wynika, że warunkiem koniecznym dla uznania, że świadczenie było nienależne jest odpowiednie pouczenie osoby pobierającej świadczenie.

K. G. została pouczona o charakterze prawnym zasiłku opiekuńczego przy składaniu „Oświadczenia do celów wypłaty zasiłku opiekuńczego” (vide dokument w aktach ZUS) . W treści pouczenia nie ma informacji, że prawo do zasiłku opiekuńczego nie przysługuje za okresy niezdolności do pracy, w których ubezpieczony na podstawie przepisów o wynagradzaniu zachowuje prawo do wynagrodzenia.

Z punktu drugiego art. 84 ust. 2 wynika, że jeżeli osoba pobierająca świadczenia wprowadzi w błąd organ wypłacający świadczenia i na podstawie tych błędnych informacji organ wypłaci świadczenie, to jest ono nienależne i podlega zwrotowi.

ZUS nie zgłosił zarzutu, ani dowodów na jego poparcie jakoby K. G. w „Oświadczeniu do celów wypłaty zasiłku opiekuńczego” poświadczyła nieprawdę i w ten sposób posługując się tym dokumentem (lub w jakiś inny sposób) świadomie wprowadziła w błąd organ rentowy.

Pozwany nie wykazał zatem, aby zostały spełnione przesłanki z art. 84 ust. 2 konieczne do uznania, że wypłata 117,80 zł stanowiła świadczenie nienależne.

Ad. 2.

Z uzasadnienia zaskarżonej decyzji wynika, że ZUS zarzuca płatnikowi, że przekazał nieprawdziwe dane w ten sposób, że nie poinformował organu rentowego o wypłacie wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy orzeczonej na okres od 18 do 25 września 2015 r.

Zarzut ten w świetle dowodów zgromadzonych w toku postępowania został uznany przez Sąd za nieprawdziwy.

Powódka przedstawiła bowiem potwierdzenie doręczenia organowi rentowemu w dniu 15.10.2015 r. imiennego raportu miesięcznego o wypłaconych świadczeniach, w którym poinformowała, że K. G. otrzymała wynagrodzenie za czas absencji chorobowej w okresie od 18 do 25 września 2015 r. (raport k. 19).

Sąd nie kwestionuje, że ZUS nie otrzymał w dniu 15.10.2015 r. zaświadczenia lekarskiego o niezdolności do pracy K. G. z uwagi na chorobę. Otrzymał jednak inny dokument, na podstawie którego mógł i powinien był powziąć informację.

ZUS argumentował, że tylko ze złożonego zaświadczenia ZUS ZLA mógłby dowiedzieć się, że K. G. zachowała prawo do wynagrodzenia za pracę.

Sąd nie zgadza się z takim poglądem. Oznaczałby on bowiem, że nałożenie na płatników składek obowiązku składania imiennych raportów miesięcznych ZUS P RZA (k. 19) nie ma żadnego sensu ani celu, bo wprawdzie na podstawie tych raportów organy rentowe mogą zapoznać się z istotnymi dla ubezpieczonych i płatników informacjami, ale nie mogą w żaden sposób tych informacji wykorzystać.

Jedną z naczelných zasad wykładni prawa jest założenie, że ustawodawca jest racjonalny, rozsądny, a wprowadzone przez niego obowiązki służą realizowaniu celów określonych w Konstytucji i ustawach. W ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie oznacza to, że obowiązkowi płatnika polegającemu na składaniu imiennych raportów odpowiada uprawnienie ZUS do żądania tych raportów i obowiązek ZUS ich czytania, analizowania i podejmowania adekwatnych czynności w wyniku powzięcia informacji zawartych w raportach.

System polskiego prawa ubezpieczeń zakłada, że tak jak nieprawdziwe dane mogą być przekazane przez płatnika organowi rentowemu w każdy możliwy sposób, tak samo w każdy możliwy sposób płatnik może przekazać organowi dane prawdziwe. Organ administracji publicznej ma obowiązek zapoznać się z wszystkimi informacjami przekazywanymi przez płatnika, a następnie dokonać oceny ich istotności. Jeżeli ZUS nie wykonuje tego zadania, to zaniedbuje swój podstawowy obowiązek i nie realizuje celu, dla którego został utworzony.

Jeżeli płatnik składek informuje organ rentowy o prawdziwych zdarzeniach prawnych i prawdziwych zdarzeniach faktycznych (okresie niezdolności do pracy, za który naliczono i wypłacono wynagrodzenie), a organ rentowy nie zauważył tej informacji, to brak podstaw do przyjęcia, że płatnik wprowadza organ rentowy w błąd.

Wprowadzenie w błąd musi polegać na podjęciu takich czynności przez sprawcę, które u drugiej osoby wywołały mylne wyobrażenia o rzeczywistości.

J. K. nie podjęła tego rodzaju czynności.

Dlatego Sąd uznał, że J. K. przekazała organowi rentowemu prawdziwe dane.

Ad. 3 i 4.

Przy niespełnieniu przesłanki przekazania nieprawdziwych danych pozostałe przesłanki również nie mogą być spełnione.

Przekazanie prawdziwych danych w dniu 15.10.2015 r. o wypłacie wynagrodzenia za sporne dwa dni nie mogło spowodować nieuzasadnionej wypłaty przez ZUS zasiłku opiekuńczego za te same dwa dni. W okresie od przekazania informacji do dnia wypłaty (od 15.10 do 03.11) organ rentowy mógł i powinien wyjaśnić ewentualne wątpliwości co do znaczenia treści imiennego raportu z 15.10.2015 r., jeżeli takie wątpliwości rzeczywiście miał.

Reasumując powyższe rozważania - żadna z przesłanek art. 84 ust. 6 sus nie została w niniejszej sprawie spełniona.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zwolnił płatnika składek z obowiązku zwrotu wypłaconego świadczenia wraz z odsetkami.